

ІНТЕРНЕТ-МЕМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

Доцільно почати аналіз проблеми з визначення базової термінології. Всупереч поширеній думці, інтернет-мем - це не будь-який мережевий жарт. Власне термін «мем» запропонував ще на початку 70-х років минулого століття вчений і популяризатор науки Річард Доккінз. Явище пояснювалося як одиниця інформації, що передається між поколіннями та має культурне значення (мелодії, прислів'я, рецепти, типові особливості архітектури тощо). Основними умовами поширення таких інформаційних конструкцій є точність копіювання (за аналогією з генами) та значущість для соціальної взаємодії. З поширенням Інтернету термін Доккінза отримав нове дихання. Термін «інтернет-мем» з'явився нещодавно і почав вживатися для характеристики невеликих за обсягом, популярних частин інтернет-контенту, що спонтанно поширилися й відтворюються в нових контекстах і ситуаціях. О. Чернікова виокремлює такі види інтернет-мемів: 1) текстові; 2) ілюстративні; 3) комплексні (поєднання тексту й ілюстрації); 4) відеомеми [1].

Отже, інтернет-мем - це інформаційна конструкція, що має стійку основу візуального характеру (текст, картинка, фотографія, відеоряд) та набула широкої популярності в Інтернеті. Тобто, інтернет-мем складається з двох частин - стабільної й змінної. Саме стабільна частина визначає приналежність інформації до мему і відрізняє її від мережевого жарту. Наприклад, стабільною частиною відомого мему з Лукашенком є висловлювання або відеоряд, де відображена фраза «А я зараз вам покажу звідки на Білорусь готувався напад». Змінною частиною є умови в яких ця інформація подається.

Інформаційна війна продемонструвала, що інтернет-меми можуть бути ефективним знаряддям і виконують низку важливих функцій:

1. Стабілізація загального емоційного фону. Найбільш очевидна функція, що обумовлена гумористичною спрямованістю мемів. Сміх і гумор - важливі зажди, а особливо у воєнні часи. Особливо, коли це не просто сміх, а сміх над ворогом. Дослідники довели позитивну роль мемів для підвищення стресостійкості [2].

2. Швидке поширення певної смислової конструкції. Мем – це дуже зручне повідомлення для психологічного засвоєння інформації. Ідея, що принижує ворога або возвеличує українців, швидко інтегрується саме через емоційне сприймання інформації. Стабільна ідея завжди є основою мему.

3. Ефективне спростування фейків та дезінформації. Досить часто реальність деформується настільки очевидно, що не потрібно витратити сил та розум на пошук ефективних контраргументів. Її потрібно просто висміювати. Приклад - вже згаданий мем з Лукашенком, що набув популярності саме через повну безглуздість початкової фрази.

4. Задоволення потреби в поширенні інформації. Частина особливо активних поширювачів чуток може бути зайнята саме поширенням мемів, що у свою чергу знизить ризики циркуляції неперевіреної інформації.

Водночас до мемів, що надходять з ворожої сторони слід ставитися досить обережно, оскільки ідеєю мему заразитися досить легко.

Отже, поширення мережевих мемів може бути потужним інструментом досягнення цілей інформаційної війни.

Література

Чернікова О. І. Вербальний, невербальний та комплексний меми: класифікація за способом подання та сприйняття інформації в інтернет-середовищі (на матеріалі англомовних мемів). *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*. 2015. Т. 18. № 1. 2015. С. 151–156.

Flecha Ortiz, J. A., Santos Corrada, M. A., Lopez, E., & Dones, V. Analysis of the use of memes as an exponent of collective coping during COVID-19 in Puerto Rico. *Media International Australia*, 2021 178(1), 168–181.